

STEZICE

Leto XIII - 1965

Številka

7

glasilo novomeških gimnazijcev

STARI

Številka 7

1907

Leto XIII

glasilo novomeških gimnazijcev

STEZICE STEZICE STEZICE STEZICE STEZICE STEZICE STEZICE STEZICE STEZICE STEZICE

SEDMA ČTEVTLKA STEZICE "AMERIKANA":

združitev - da ali ne?

m komelj . novo mesto na poletih in v literaturi

neš intervju - odgovorja ALENKA DOLE-VRADČEVA

naggy . trikotniki

včasih

hounov . stopnice

nataša . praznovanje v gorah

naslovna stran . milček komelj - nadmlinski

NOVO MESTO PRED STOLETJI

glavni urednik SLAVKO SPLIHAL

odgovorni urednik JOŽE UHAN

uredniški odbor NINA COLEŽ ILAN MARKELJ META ROBIČ

ilustracije MILČEK KOMELJ in DARKO DUH

tehnični urednik DANČIČ TRČIČ

mentor in korektor PROF. JOŽE SEVER

cena izvoda 50 dinarjev

ICE STEZICE STEZICE STEZICE STEZICE STEZICE STEZICE STEZICE STEZICE STEZICE STE

BRACI BRALCI,

S SEDMIO ŠTEVILKO SE ZA LETOŠNJE POLJSKO LETO
POSLAVLJAMO OD VAS. UHANO, DA SMO STORILI
KORAK NADREJ PREDVOSTI, KAR SE NIJE KVALITE-
TE LISTA S TEHNIČNE PLATI. VSEBINSKO NI BIL
CLASULO VEDNO NA DOVOLJ KVALITETNI RAVNI, A
TILCA STE KRIVJI SAMI, KER NISTE PREVEČ PRIDNO
POČILJALI PREDSEDIKOV.

KAKORNEOLI JE, ZA LETO SE POSLAVLJAMO OD VAS.
ŽELIMO SI, DA BI NASLEDNJE LETO STELECE JE
BOLJ PRETEČILE SVOJE BRALCE IN BI DOBILE TU-
DI NAJVEČ SODELAVCEV; OB ENDNJI ŠTEVILKI PA
SEVEDA NE GRE BRE DOBRH ŽELJA OD KONCU POL-
SKEGA LETA 1964/65:

Medun

! ZDRUŽITEV: DA^{ali} NE?

Na zadnji seji komiteja aktiva ZMS -mimogrede: bila je ena redkih, ki so bile dobro obiskane - je prišlo do žolčne debate o tem, ali naj se aktiva ZMS in šolskih skupnosti Gimnazije in Učiteljišča združita ali ne. Jasno je, da bo do združitve slej ko prej prišlo; to je zdaj, ko sta oba zavoda združena, le še vprašanje časa.

Združitev teh organizacij pa bi lahko prinesla več škode kot koristi v času, ko je na obeh zavodih še dovolj članov. Povsem razumljivo je, da bi škodljivo vplivala predvsem na tiste sekcije in krožke, ki na enem izmed obeh zavodov le životarijo, na drugem pa imajo večje število privrženecv. Tak je primer marksističnega krožka oziroma debatnega kluba, ki ima na Učiteljišču veliko članov, na našem pa le nekaj. Zakaj? Peščice gimnazijcev bi se izgubila v množici članov učiteljišniškega marksističnega krožka! S tem bi na Gimnaziji na ideološko-političnem področju zavladalo popolno mrtvilo, ki ga je vsekakor lažje preprečiti, kot pa pozneje vse začeti znova. Drastičen primer je tudi športno društvo, saj bi z združenjem večjemu številu mladih športnikov onemogočili aktivno nastopanje. Naše vodilo mora biti še vedno množičnost in predvsem množičnost. Razumljivo je, da bi z združenjem dosegli večjo kvaliteto, a če prele zanj, je najbolje, da se združijo kar vse novomeške šole. Pri or Gimnazije in Učiteljišča se sicer bistveno razlikuje, saj gre slednje v likvidacijo, pa vendar je naše mnenje, da bi bilo treba z združitvijo počakati do takrat, ko na Učiteljišču ne bodo več mogle obstojati organizacije zaradi premajhnega števila članstva. Zaenkrat pa še ni tako.

Pristno pa bi bilo povečati sodelovanje med organizacijami obeh šol, da bi ob potrebi kakoj lahko prišlo do

združitve. Na žalost o kakšnem močnejšem sodelovanju zdaj nismo mogli govoriti, saj sta si bila obe zavoda večna rivala na skoraj vseh področjih. Dokler se ti odnosi ne izboljšajo, bi bilo še posebno nepremišljeno govoriti o čem več kot o tesnejšem sodelovanju. Pustimo zato času, da vse spravi v svoj tek! Rešitev bi bila torej v tesnejšem sodelovanju ali na le v formalni združitvi, medtem ko bi obe organizaciji še vnaprej samostojno delovali.

????????????????????

600 LET

Sedmega aprila letos je slavilo Novo mesto 600-letni jubilej, odkar je dobilo mestne pravice. V teh dolгих šestih stoletjih je doživelo velike, vesele, burne in žalostne čase. Na njegovem obzidju so padali Turki, skozi mestna vrata so korakale tuje vojske, vse jih je prekril mah, a Novo mesto, ki je kljubovalo času, ognju in kugi, doživlja danes svoj prerod.

Ne mislim obnavljati ne zgodovinskega pregleda ne kulturnega pomena našega mesta, ampak bi iz novomeške umetnosti, ki mi je po čustvovanju najbližja, rad nanizal le nekaj neurejenih drobcev. Novo mesto kot samotno gnezdo na pečinah nad Krko gotovo že od nekaj vabi umetnike, da ob poraslih bregovih reke razpno svoja stojala. Že sama barvna slikovitost Brega in strmi vzgon frančiškanske cerkve nudita čudovite, neizčrpne motive. Zato se sprašujemo, ali niso časi, ko se je bilo treba boriti zgolj za obstoj in so muze molčale, uničili mestu marsikatero umetnino. Malo verjetno se zdi, da bi Novo mesto ob toliki motiviki premoglo do začetka tega stoletja le nekaj svojih upodobitev.

Najstarejšo podobo Novega mesta nam je ohranil redovnik Johannes Globucciarich, iz leta 1604. Z bežnega krokija že jasno vidimo breške hiše pod Kapituljem, zadnjih nekaj bajt pa je nakazal kar s črkami: Novo mesto. Globucciarichova skicirka z vizitacijskega popotovanja po Dolenjskem (v njej so skice še nekaterih dolenjskih krajev) je ohranjena v graškem muzeju Joanneum.

Druga znana slika Novega mesta je delo Valvasorjevega ba-

kronezca Trosta; objavljena je bila v Valvasorjevi topografiji Kranjske in kasneje v Slavi vojvodine Kranjske. Novo mesto je bilo tedaj za Ljubljano prvo mesto dežele; obdano s trdnim obzidjem (del le-tega je še danes viden na čancah) in s številnimi stolpi, v zavetju zidov pa se je stikala množica hiš in cerkva. Trost je po tedanji šegi marsikatero stavbo, ki je bila zakrita od drugih, tudi dvignil ali premaknil, saj ni imel umetnostnih teženj - njegov smoter je bil le ohraniti značilnosti mesta. Iz zgodnejših časov hrani Dolenjski muzej akvarel novomeškega frančiškana Skolle in dve olji barona Rechbacha, iz leta 1836. Iz približno iste dobe sta še dve litografiji Novega mesta, ob njegovi petstoletnici pa je tiskar Tandler izdal še majhno litografijo, natisnjeno v Gradcu.

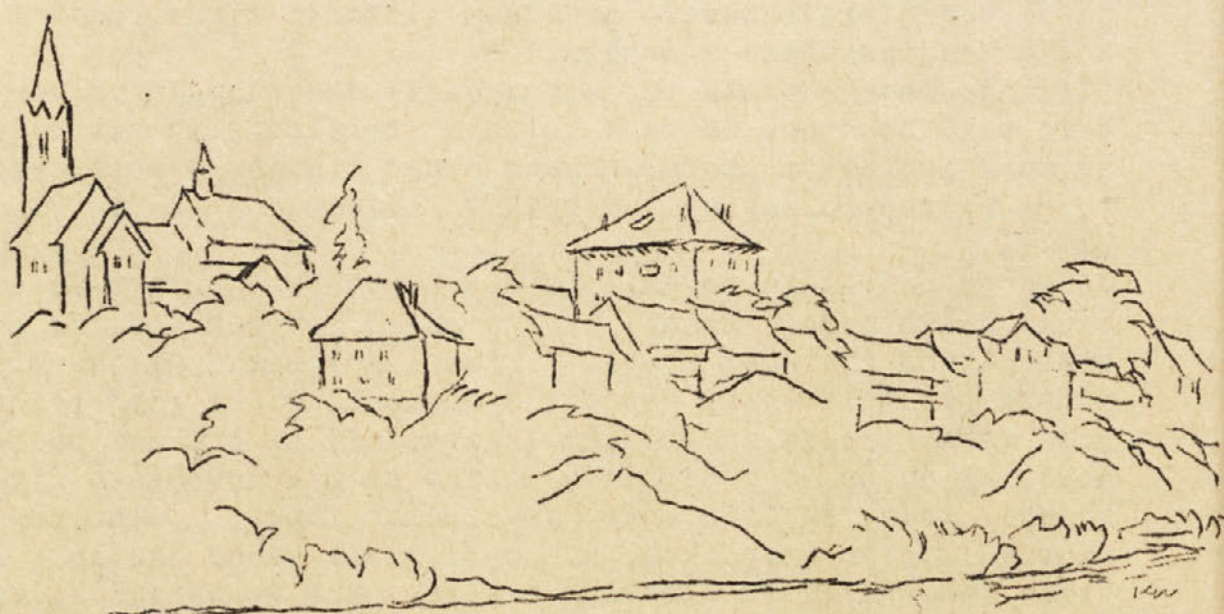
Prejšnja stoletja so nam ohranila, kot vidimo, le malo podob našega kraja. Upoštevati moramo seveda tudi dejstvo, da je tedaj prevladovalo predvsem slikanje figur, medtem ko je krajina stala v ozadju.

Slikanje Novega mesta pa je v zadnjih desetletjih vzcvetelo tako bohotno, da se s tolikim številom slik kot naše ne more postaviti skoraj nobeno drugo slovensko mesto več - to pa največ po zaslugi umetnikov Božidarja Jakca in Vlada Lamuta.

Jakac je odkril in pokazal lepote novomeškega Brega daleč preko naših meja, ohranil nam je stare Novomeščane, ki so bili nekdanj živi del mesta. Nekdanji novomeški dijak, mladinski pisatelj Josip Vandot je zapisal, da še zdaj priča - kuje vsak hip, da se prikaže izza vogala ta ali ona osebnost, ki je nekoč posegala z veliko silo v novomeško življenje. Tedaj je bilo Novo mesto polno lepote, polno romantike, polno umetnikov, ki so tu našli večne ideale. Vlada Lamuta, ki je slikal z naglico, kot da bi vedel, da mora prehiteti čas, imenujemo pesnika Krke in skrivnostnih vrb ob njej. Dolgoletni profesor na naši gimnaziji se je prezgodaj srečal s pošastnim Mrtvaškim ptičem, a za njim so ostali vsepovsod raztreseni grafični listi in olja. Lamut ni slikal motivov, ki se sami ponujajo paleti, ampak je odkrival lepoto v polrazpadlih hišah, v najzanimivejših delih mesta. Čeprav rojen v Čatežu, je bil vselej Novomeščan - po srcu.

Še Josip Germ in Ivan Vavpotič sta bila naturalizirana Novomeščana, nekdanji profesor novomeške gimnazije in naš največji mojster zahtevnega akvarela. Janez Mežan pa nam je dal nekaj nepozabnih podob. Svoje kratkotrajno bivanje v našem mestu so uspešno izrabili tudi slikarji Bogdan Borčič, Zdenka Golob-Borčič in Izidor Mole. Med 1. svetovno vojno pa sta se v mestu šolala slikar Ivan Čargo in pesnik ter slikar Jože Cvelbar.

Bilo bi čudno, da bi mesto kot je naše —polno romantike, čudovitih motivov in bogate kulturne tradicije— ne rodilo umetnikov. Prelistajmo monumentalno, a žal nedokončano delo dr. Steleta "Monumenta artis Slovenicae" in videli bomo, da je že pred več stoletji baročni slikar Jorg Hans Felder Gaiger izšel iz našega kraja. V mestu je slikal še baročni umetnik Engelschalk, pomemben Valvasorjev sodelavec pa je bil Novomeščan Ivan Koch, ki je ilustriral Valvasorjev "Theatrum mortis humanae" —prvi del po Holbeinu, drugega in tretjega pa z izvirnimi bakrorezi. Evropsko slavo je dosegel naš rojak, znameniti Slovenec Andrej Šega, medaljer na kraljevskih dvorih Evrope.

Več desetletij je v Novem mestu delovala znana fračiškanska kiparska delavnica, ki je s svojimi kipi zalagala bližnje in daljne cerkve. Tudi kasneje so to umetnostno zvrst nadaljevali posamezni kiparji in podobarji, med njimi mojstra Kušljan in Ažman. Kot poslednji Mohikanec pa v svoji delavnici poleg starega gimnazijskega poslopja še vedno vztraja kljub devetim križem na hrbtu kipar, rezbar in restavrator, umetnik France Vodnik. Pa bo, kot kaže, zaključil to, v Novem mestu nekdanj zelo cvetečo umetnost, ki ima veliko zaslugo, da je predvsem v preprostih ljudeh vzgajala estetski čut.

Čeprav Novo mesto hrani eno največjih umetnin Jugoslavije —Tintorettovega Miklavža— smo lahko najbolj ponosni na ustvarjalnost naših rojakov in zadovoljni, da je Novo mesto za šeststoletnico obstoja dobilo Dolenjsko galerijo, ki bo lahko edina dostojno predstavljala našo slikarsko dediščino.

IZ NOVOMEŠKE BESEDNE UMETNOSTI

Idilično Novo mesto, od mnogih mojstrov in diletantov upodobljeno na platnu in papirju, je tudi v literarnih stvaritvah zaživelu nemalokdaj: spregovorili so stari zidovi, zacvetela je pisana barvitost polj, gozdov, Gorjancev in Krke. Sprehodi ob tej lepotici, ki beži od mesta in se vedno znova vrača vanj, večerne ure na širokem gotškem trgu, razgledi proti Gorjancem in Trški gori so doživetja lepot in puščajo vtise, ki se včasih kot mavrica med Krko in Ragov log ujamejo v pesnikove besede. Novo mesto nam je več literatov rodilo, marsikoga od drugod je za vedno priklenilo vase, večkrat pa je bilo samo omenjano v bolj in manj pomembnih delih slovenske književnosti.

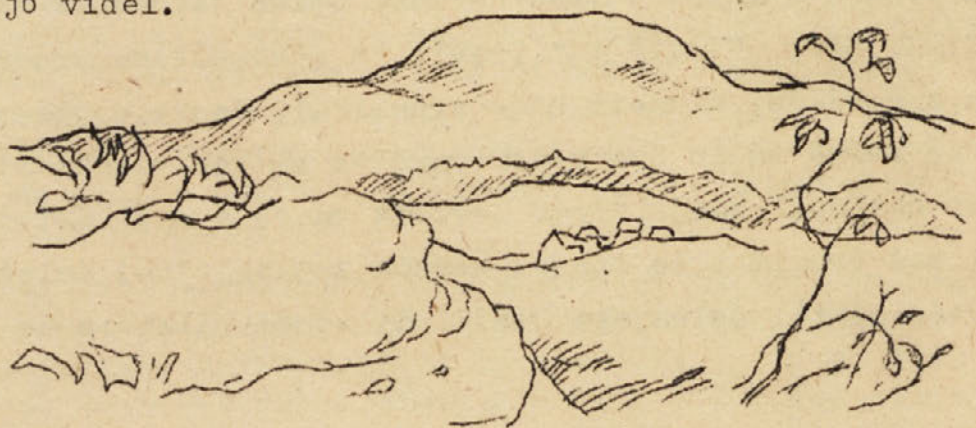

O zvesti mestni spremljevalki Krki piše v latinski verzih že Valvasorjev sodelavec, plemič Pavel Ritter Vitezović, prav tako pa govori o njej sodobnik Prešerna, Benvenuto Crobath, v svoji pesmi. Josip Jurčič pa v povesti "Kloštrski želnir" v dveh besedah opiše novomeški semenj in strmi Breg. "Vidiš tu", pravi, "z novomeškega predmestja, s Kandije, sloneti koče vrhu skal, da se bojiš, vsak hip se zvrne ta in ona v Krko, ako bi se kak vinski štempihar naslonil nanjo." Fran Levstik pa je o naši metropoli med drugim tele doneče besede zapisal: "Kaj delaš, sloveče mesto, dolenski Rim?" Tudi njegov Zlatorepec

iz "Desetega brata" je v Novem mestu prav rad pil v Stenje-
včevi gostilni, v hiši, kjer se je več desetletij kasneje
rodila Ilka Vaštetova.

Ilka-pranečakinja krčmarice Jere, ki je Trdini bajala gor-
janske bajke-je z ljubeznijo in preciznostjo odkrivala o-
met z mestnih zidov, zakaj vselej jo je bolj zanimala pre-
teklost. Novo mesto v času reformacije z znamenitim pro-
štom Polydorjem de Montagnano (ta je v Benetkah pri Tin-
torettu naročil oltarno podobo sv. Nikolaja) je opisala v
Gričarjih, mestno podobo v času francoske okupacije pa nam
slika "Upor". V "Podobah iz svojega življenja" je Vaštetova že
zopet posvetila del spominov mestecu svoje mladosti pred
šestdesetimi leti. Preden je nastal "Izobčenec", je pisate-
ljica temeljito proučila portret Janeza Trdine, barda do-
lenjske zemlje in ljudi. Približala nam je človeka in u-
stvarjalca: moža, ki je dobršen kos življenja prebil in
presnoval na dolenjskih poteh, na cestah proti Bršlinu, na
Gorjance...

Sam Trdina je popisal več svojih romanj- od tedaj, ko je
stopil na nekdanji kandijski most pa vse dokler se ni iz-
gubil med brezami onstran Gorjancev. Njegovi "Izprehodi v
Belo krajino", "Doktor Prežir", "Vedež", "Sveti Feliks", "T-
"Jetnica", "Dve ljubici"-da "Bajk in povesti o Gorjancih"
ne omenjam-so res vredni, da jih Dolenjci poznamo, saj se
gode sredi nas. V "Dveh ljubicah" stari Trdina pravi, da se
je nekoč le zato v Novo mesto napotil, da bi Primičevo
Julijo videl.

Trdina danes počiva v Ločni, odkoder je preko Krke prekrasen razgled na gorjanske gozdove in košenice, Julija, ki jo je Trdina prišel v Novo mesto gledat, pa že sto let leži tam na "gričku pri svetem Miheli". Njena soseda sta Slavko Grum, ki je prav med novomeškimi zidovi našel snov za "Dogodek v mestu Gogi", in pesnik pa pisatelj otroških črtic Janko Leban. Leban je mimo pokopališkega zidu stopal vsak dan počasneje in ko je začutil, da mu je smrt že prav blizu, je zapel tisto prežalostno: "Na gričku pri svetem Miheli..."

V novomeške čase Napoleona sta poleg Vaštolfove posegla še dva moža: Ivan Lah v "Brambovcih", Fran Detela pa je napisal povest "Hudi časi". Ko je prišel na ugledno novomeško gimnazijo, ki ji je bil tedaj Detela direktor, Dragotin Kette, pa se je razživila vsa šolska mladina. En sam bradati dijak je vzburkal mlada srca na šoli in tedaj v Novem mestu skorajda ni bilo gimnazijca, ki bi se pod Kettejevim vplivom ne uril v pesnikovanje. V Ketteju, ki je bil resničen pesnik, pa so mehka novomeška pokrajina in njena roža Angela pa mesečne noči na trgu z vodnjakom zanetili in zapustili veliko ljubezen. V prelepi pesmi o Krki se zrcali vsa prava tiha žalost korenjaškega Ketteja, ki je moral iz teh čudovito tihih in mirnih krajev oditi na krvava polja. "Adijo! Adijo!" In nadarjenoga pesnika in slikarja Jožeta Cvelbarja je usoda prav tako potegnila izmed stihov in barv... Zdaj osamljen počiva na tirolskih hribih. Novomeški dijak je bil Janež Pucelj, ki je v gimnazijski list "Izpod Gorjancev" pisal pesmi o dolenjski zemlji, o njeni prisrčnosti. Pisatelj Ivan Zorec pa je lepo dijaško življenje v naši metropoli naslikal v romanu "Iz nižav in težav". Tudi Miran Jarc je dni, ki jih je bolj presanjal kot preživel na ovinku Krke, nanizal v svoj tekst "Novo mesto". Novo mesto: mesto, kjer je skupaj s prijateljem Dorčijem (Jakcem) sanjal o čudoviti prihodnosti, se s takim veseljem učil francoščine, ljubil pesnike in komponiral za svoje gosli... Jarcov prijatelj, glasnik ekspresionizma na Slovenskem, Anton Podbevšek, pa je pisal verze o lepi mladosti okrog Grma pa Gotne vasi, Zanimivo pesem o mestu, kjer p. Hugolin Sattner strune ubira v njem, pa je spesnil metliški pesnik Engelbert Gangl, in še bi lahko našteval...

Novo mesto je bilo mestece rojstva in travnik mladosti pa življenja Milana Puglja. V verzih, ki jih je zapisal Župančič v spomin nanj, vise Pugljeva usoda in življenje vseh njegovih Dolenjcev, ki so zajeti v polje med Trško goro in Gorjanci - kri in srce Pugljevih novel in pesmi

"V tej zemlji bil sem prikovan
z ljubeznijo. In čvrsto!
Pozabljen sem odšel in zamolčan.
Vsi pridete na vrsto."

S prav tolikšno ljubeznijo je stakala pesnica Vera Albrahtova iz drobnih spominov na mestece svoje mladosti prisrčen zelen venec liričnih črtic "Nekoč pod Gorjanci" Mesto nad Krko, odkoder

se je pesnica, slončča na ograjo starega stolpa - trenave
čeve niše - srečevala z Gorjanci.

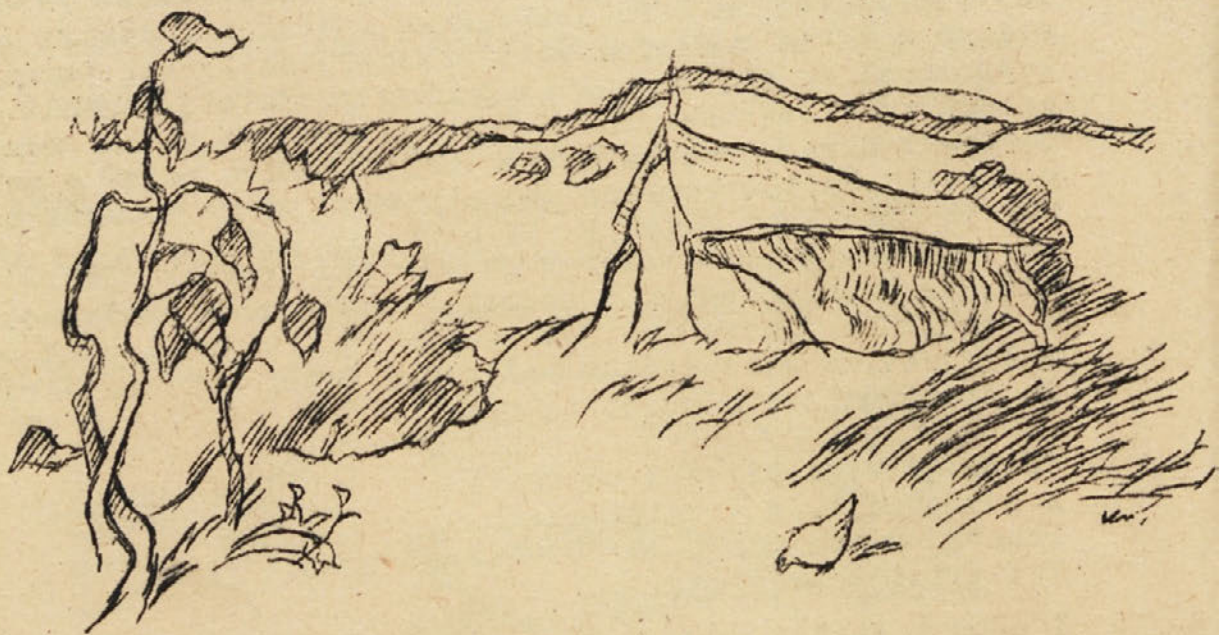
za tr "Gorjanci, vi moja prva, zvesta ljubezen! Blodila sem p
svetu, str-mela v vse višje, mogočejše vrhove, gledala
vse bogatejša polja, srečavala vse bolj razgledana lju-
dstva. Pa vendar ste ostali najlepši, da vas nisem nit i
za trenutek zatajila."

Mesto nad Kr ko, pa Gorjanci, kamor se je vselej povrača.
la...

"Pr išli so novi rodovi, katerim Gorjanci niso več meja
v svet. Ne poznajo več zgodb, ki sem jih jaz kot otr ok
doživela. Res, zgodbe so zbledele, Gorjanci pa so ostali.
Zmeraj isti in kdor jim bo prisluhnil, se jim bô kot jaz
zapisal za vse čase."

Še mnogokdo je nastavil pero na papir, da bi zapisal karkoli
že o mestu, ki se - staro in tiho - spreminja vsako pomlad in
jesen in zimo. Zasanjani Krki je velik del svojega ustvar
janja posvetil Jože Dular, Severinu Šaliju pa je v "Osnut-
ku za pesem" spomin na mladost odpr l srce: "Glej, tu je mesto,
Ragov log in Krka!"

D Da; mesto, Ragov log in Krka so tu: tu je lepota in ljubezen
in mladost. Čeprav kapiteljski zvon udarja uro pogosteje kot
nekoč, je tu še idilika med zelenimi vali in mir pa roman-
tika med rdečimi strehami...

NASŠ INTERVJU

Z neumljivo energijo je učila in popravljala mlade igralce, ki igrajo v Linhartovi komediji Ta veseli dan ali Matiček se ženi, ko smo vstopili v dvorano Doma kulture. Zdaj je bila na odru, zdaj pod balkonom, razlagala je, dopovedovala in, kadar ni šlo drugače, kar precej močno zavpila. Sama pravi, da brez dobre volje ne bi prišla daleč. "Režijo te igre sem vzela za zabavo - delovno zabavo sicer - kajti zdi se mi, da bi mi še gotovo popustili živci, če bi jo vzela preveč zares. Saj tako jemljem vse v življenju," je še pripomnila.

Po vaji nas je povabila na dom; ljubeznivemu vabilu smo se z veseljem odzvali in ob kavi smo ji zastavili nekaj vprašanj. Kup stvari nas je zanimalo, a zdaj smo v prijetnem klepetu pozabili na vsa tista standardna vprašanja in pogovor je zašel na povsem drugačen tir. Govorili smo o vsem mogočem, nekaj zanimivosti pa nam je vseeno uspelo zabeležiti.

Pa, saj vam je natančneje že predstavili nismo! Alenka Dole'-Vrabčeva je doma iz Kranja, kjer je dokončala gimnazijo, nato pa je študirala v Ljubljani nainarski akademiji in primerjalno jezikoslovje. Veliko je potovala; to dokazuje množica dragocenih spominkov, ki jih ima v stanovanju. Sicer pa govori kup tujih jezikov: angleško, francosko, nemško in celo špansko, ki se pa je povsem sama naučila, in kot pravi, pasivno srbohrveščino.

Pogovor se je sukal tudi o igri, ki jo zdaj režira. "Ne verjamem," pravi, "da bi uspela, če se ne bi vsake stvari lotila na pol za "špas". Igralcem zamerim predvsem to, da ne hodijo točno na vaje in da ne znajo teksta. Sicer pa se dobro razumemo. Res je, da včasih zavpijem nanje, a nikomur ne zamerim in prav nič jezna nisem. Tak je pač posel režiserja."

Ste odigrali že veliko vlog?

"Dolgo sem igrala v Mladinskem gledališču /Princeska z

modro vrtnico, Princeska Ebenovina, Tonka v dveh nebeljah/, v Eksperimentalnem gledališču, posebno draga pa mi je vloga Klitamnestre v Sartrovih Luljah."

Tudi na TV ste že igrali?

"Da, Celestino Lukrecijo."

V kateri vlogi pa bi najraje igrali na odrskih deskah?

"Lady Macbeth, ne, prečrtajte! Najraje bi upodobila Lady v T. Williamsa Tački na vroči pločevinasti strehi!"

Leta 1961 je Alenka dobila Prešernovo nagrado za svoje delo.

S čim pa se kot svobodna umetnica še ukvarjate?

"Prevedla sem že tri romane, trenutno pa prevajam dve španski deli. Roman Dratranec Basilio, ki ga je napisal José Maria Eça de Queiroz, moram le še popraviti, za Čankarjevo založbo pa prevajam še Alcidesa Arguedasa Bronasto raso."

Ste v zadnjem času dobili kakšno nagrado?

"Lani je bila nagrajena moja mladinske radijske igre Zaklad urnih veveric."

Vprašali smo jo, kako zmore toliko dela naenkrat. Že v Ljubljani je obenem študirala na dveh fakultetah in se na vrhu še sama učila španščine, zlagaj pa igra, režira, prevaja, piše mladinske radijske igre, dramatisira...in gospodinji. Pravi, da konzerv prav zares ne mara.

Nasmejala se je, nam spet natočila kave, da bi laže tukaj jeziki, beseda je dala besedo in spet smo se pogovarjali o vsem mogočem. O tem, da rada potuje, o novem mestu, o pevcih in igralcih, o bodočnosti...

Kako vam je všeč Novo mesto?

"Komaj dobro leto sem tu...Tako je kot vse druge mesteca: majhno, vsi poznajo vse in jih obirajo po mili volji."

Tudi vam ne priznasejo?

"Saj sem se že privadila," se je nasmejala.

Tako smo klepetali in klepetali in bil je že zadnji čas, da se Alenka prelevi v gospodinjo. Bismo je hoteli več notiti, zahvalili se ji za prijaznost in se poslovili.

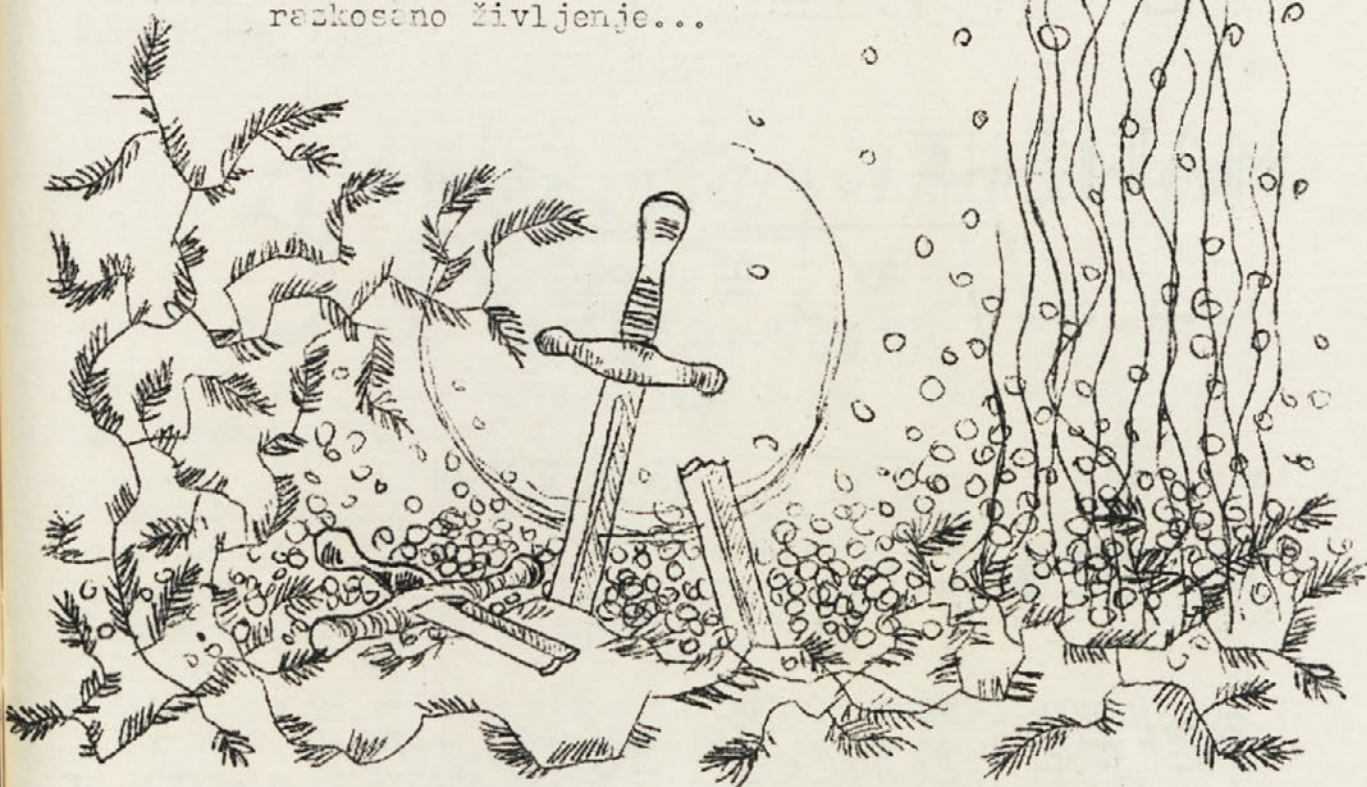
In želimo ji, da uspe z "Katičkom", da bi igrala Lady-kaj bi naštevali- vse, kar si najbolj želi.

NACCY

TRIKOTNIKI

Ti
in jaz
in žalost...
Stojimo in se gledamo,
a se ne vidimo.
Trikotnik,
trikotniki želja,
upanj
in hrepenenja.

Razmišljaš?
Žalost ne bo nikoli naša,
ampak vedno le tvoja
in moja.
Iščemo se zaman:
živino vsak svoje
raskosno življenje...

po uspelem literarnem
večeru
POSTAVLJATO IGRALCO
gimnazijskega
KULTURNO UMETNIŠKEGA
DRUŠTVA »OTON ŽUPANČIČ«
na oder
Antona Tomaža Linhart
Ta

VESELI DAN.

MATIZHEK SE SHERI.

ENA
KOMEDIJA

PET AKTOV.

V REŽIJO ALENKE BOLE-VRABEC

Petek 7. maja ob 20^h

WAGGY VČASIH

Včasih sem sama in majhna in takrat jokam. Vse je tako daleč in obenem tako blizu tu pod pokrovom mojih nekdanjih sanj, ki so izginile kot pomladni veter v nalivu. Ostal je le še pokrov, lupina, ki ne pusti čustvom, da bi ušle pod nebo in se porjavela z oblaki mladostnih iluzij. Njen svod je tako temen in pokriva modro veselo nebo, ki ga imam tako rada. Cluho je tu notri in moj jok tu ne odmeva, vse je tiho, a nepeto od pričakovanja in radovednosti. Zelenje premagujejo mračni svod, bijejo obupen boj in jaz ga opazujem, kot da nima nobene zveze z mano. In glej! Enkrat zasveti luč in prazna lupina izgine in svet vidim modrino neba. Postajam vse večja in solze se mi posuše, le šepoge mi ostanejo na licih. In takrat stegnem roko, porjavam se s svojimi oblaki na modrem veselim nebu...
...in nihče ne ve, da sem včasih sama in majhna in da takrat jokam.

STOPNICE

Slišim vpitje. Brez barvnega spektra je. Zakaj je vpitje brez barvnega spektra?

Včasih lajajo psi na Luno. Tudi danes lajajo. Toda ne na Luno. Ni je. Skrita je za oblaki. Človek se ji je zameril, psu pa je dolčas po njej. Tudi zvezd ni. Ni Rimske ceste, ni Oriona, ni Kočijaža, nizvezd.

Prižgal sem vžigalico. Morda sem hotel prižgati zvezdo, ki je ni bilo. Najprej je zaprasketalo, nato se je zasvetilo in zadisalo po žveplu. Vžigalica gori in sveti kot zvezda na daljnem obzorju. Zvezda ugaša. Dani se že. Ugasnila bo

kot vžigalica. Toda ta zvezda se ne sme utrčiti. To je najina zvezda.

Na kaj torej lajajo psi, če ni Lune?

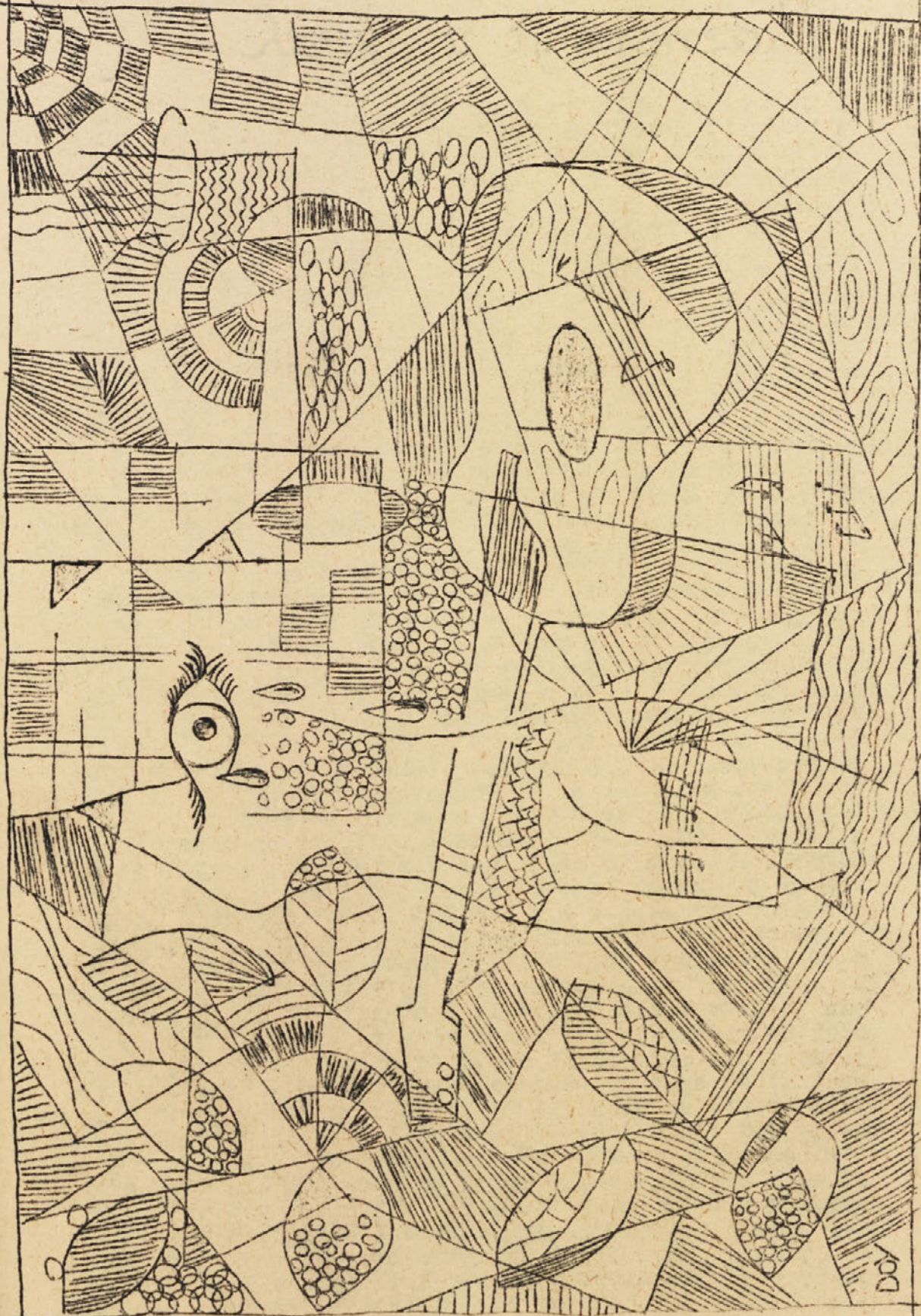
Stopnice. neskončno dolgo že hodim po njih. Vzpenjam se. Tri sto petnajst. Štiri sto dvaindvajset. Še vedno nisem na vrhu. Kam neki se vzpenjajo te stopnice? Menda ne k zvezdam! Da. K zvezdam. Vzpenjajo se k najini zvezdi in, kobova prispela do vrha, upam, da ne bo vsega konec. Že srečujeva satelite, ki naju hočejo razdvojiti. Tesno se oklepava drug drugega in oba skupaj stopnic. Ne bodo naju razdvojili! Nočem!

Polž sem. Nikamor ne pridem.

Strah mi leže v kosti zaradi dežja. Bojim se, da me ne odnese. Bojim se! Voda je vedno višja. Odnáša me! Vpijem na pomoč. Šest ur že vpijem. Odnáša me dlje in dlje. Tako daleč sem že, da vidim mojo zvezdo, ki zahaja za obzorjem. Čutim, da jo bom vsak trenutek izgubil. Še vedno vpijem. Z zadnjimi močmi se oklepam rešilne bilke, ki je nad vodo. Morda sem rešen! Morda ne bom izgubil zvezde!

Vzpenjam se po stopnicah zmage in vse bolj me prevzema spoznanje, da bom le dosegel zvezdo.

Darko Duh: Kompozicija 65

in nesmiselnih stvarih, a se tudi ne izplača sklepati
prijeteljstva. "Ali boš že spregovorila?" je ponovno
vprašal, ko Hilda kar ni mogla priti do glasu.
V trenutku se je odročila. Še kaj rajši naj ji čim glas-
mu je dejala, naj se vsi, kar je z njim, pa-
zoma drugje, stopijo k blagajni in si plačajo čaj,
nato pa odide na ulico. Koga se s ji sicer ni sl-
koleb, a se ji ne svežan zraku malce pomiril.
Marjano je bilo žal vsega, kar je storila včeraj. "T-
da se je Hilda vsega kriva!" se je nasmil. "Kaj, če
je vse skupaj le Vida. Laž in njen sv. j. l. a past?" e
je spet vprašal. "Kaj se boš čudila, bitj! Nisi čuj-
čne je bil š. bolj slaba volja. In č. l. je Hilda, j. kljub
vsemu pozdravila, a mu ni odzdravila. "Torej nis ni kriv?
Ala p. se samo pr. tv. rje?" se je oglašal čv. m. Pr. d. uni-
verzo pa bi se bil skoraj ses. d. l. isproti mu je priha-
jalo Vid. v. enog. č. m. pokrivalu in mu že od č. l. e. k. m. l.
v pozdr. v. odzdravil je in h. t. l. m. a, t. d. Vid. g. je
prihatal. "Ali se d. bil pr. sm?" je v. r. č. l. s. sv. j. m.
n. rejeno sl. č. m. a. z. l. b. m. gl. s. m. M. j. k. je pr. k. m. l.
"K. j. m. n. i. š?" je bilo spet Vid. rač. v. d. n. l. "O. v. m. se
m. m. m. pr. p. n. i. č. t. i. j. i. je z. b. u. s. l. i. n. d. č. l. Ni se carl,
z. t. e. ni. v. i. d. e. l. k. k. o. ž. l. o. s. t. n. o. j. e. g. l. o. d. l. z. n. j. m.
Hilda je n. pr. v. i. l. i. z. p. r. t. k. u. s. e. g. j. e. n. a. j. b. o. l. j. b. o. l. e, pr. v.
m. n. i. t. n. o. Tudi n. l. m. j. n. a. j. e. ž. e. s. k. o. j. p. o. z. b. i. l. o, j. e.
je op. m. i. n. j. l. o. t. e. N. e. v. e. n. k. i. n. r. d. v. e. n. o. s. t. Hilda ni ni-
č. s. r. z. d. l. e, s. a. j. je b. i. l. e. t. d. n. o. pr. p. r. i. č. e. a, d. j. e. v. s. e-
g. kriv. l. e. V. i. d. a. Tudi Boris je spr. č. v. l. p. o. M. r. j. a. n. u,
p. a. s. e. j. e. m. o. r. l. o. n. r. z. l. i. č. n. e. n. č. i. n. o. z. g. v. r. j. e. t. i. "Ni po-
t. r. e. b. n. o, d. a. v. s. i. v. e. d. o, k. k. o. p. o. d. l. o. p. r. a. j. t. e. l. j. i. c. o. s. e. m. i. n. e. l.,"
s. i. j. e. m. s. l. i. l. e. Pr. b. o. l. e. l. a. j. e. b. i. l. o. č. i. n. o, a. p. o. z. b. i. t. i. v. s. e. m. o.
ni. m. g. l. e. v. s. e. g. a. I. n. a. l. o. j. e. n. o. v. l. e. t. o. Hilda je p. r. z. n. v. l.
m. e. d. s. v. o. j. c. i. t. e. s. e. p. o. č. u. t. i. l. e. n. e. i. z. m. e. r. n. o. s. r. e. č. e. "Oh, l. j. u. b. i.
d. n. i!" je v. z. k. l. i. k. l. e.

Dnevi, meseci so tekli. Marjan ni s Hildo nič sl. š. l. Tu-
di sroč. l. e. j. e. ni. v. e. č. m. o. c. e. s. t. i. "Ti r. d. a. j. e. c. e. l. o. o. d. š. l. i. z.
t. a. g. a. k. r. a. j.," je v. č. a. s. n. p. o. m. s. l. i. l. M. o. t. i. l. s. e. j. e. Hilda je
ž. i. v. e. l. e. l. i. p. r. i. n. b. r. z. s. k. i. b. n. o. P. r. e. j. e. m. l. a. j. e. ž. e. k. a. r. l. e. p. e. m. e-
s. e. č. n. e. d. o. h. e. d. k. e. i. n. ž. e. v. d. a. o. č. e. s. t. e. z. n. j. l. a. d. o. n. o. v. Z. N. e. v. e. n-
k. o. s. t. s. e. r. e. d. k. o. k. d. a. j. v. i. d. e. l. i. K. o. t. j. e. Hilda k. m. l. u. i. z. v. e. d. e. l. a,
s. a. j. j. e. r. e. s. o. d. p. r. v. l. j. l. n. s. l. u. ž. b. e. v. o. p. o. t. v. a. n. j. e. D. o. n. č. i. s. o. j. i.
p. r. i. p. r. a. v. i. l. i. p. r. i. s. r. o. č. n. p. o. s. l. o. v. i. l. n. i. v. e. č. e. r. N. e. s. l. v. a. c. e. s. t. j. e.
b. i. l. p. o. t. b. l. j. e. n. t. u. d. i. Hilda. P. r. e. c. j. j. b. i. l. a. z. č. u. d. e. n. i. k. o.
j. e. m. e. d. z. n. a. m. i. g. e. s. t. i. z. o. g. l. e. d. l. e. t. u. d. i. M. r. j. a. n. T. v. e. č. e. r.
j. e. B. o. r. i. s. p. o. d. l. N. e. v. e. n. k. i. z. r. e. č. i. p. r. e. s. t. n. i. n. o. č. e. j. e. s. p. r. i-
s. v. e. r. i. l. k. j. g. o. n. l. j. i. v. h. b. e. s. e. d. V. s. i. s. e. g. a. v. d. u. š. a. n. o. p. o-
z. d. r. a. v. i. l. i. i. n. N. e. v. e. n. k. i. s. o. o. d. v. e. s. e. l. j. a. t. e. k. l. e. p. o. l. i. č. i. h. s. l. z. e.
k. k. š. n. a. s. r. e. č. a. l. N. e. b. o. j. i. t. r. e. b. a. v. e. č. š. t. u. d. i. r. t. i. D. o. v. o. l. j. b. e.
t. r. i. m. e. s. e. č. n. p. r. a. k. s. a. v. F. r. a. n. c. i. j. i. i. n. p. o. t. e. m. s. e. j. e. s. t. a. z. B. o-
r. i. s. o. m. l. a. h. k. o. p. o. r. o. č. i. l. i. "V. t. e. m. č. s. u. b. o. t. u. d. i. s. t. o. v. n. j. e.
ž. e. g. o. t. o. v. e. i. n. k. m. i. t. u. b. o. m. g. e. s. p. o. d. n. i. l. i.," j. e. s. k. o. r. a. j. n. a. g. l. s.
d. e. j. a. l. N. e. v. e. n. k. i. T. u. d. i. Hilda j. o. b. i. l. i. g. o. j. e. n. o. O. b. n. a. j. e.
č. e. s. t. i. t. i. l. i. n. a. t. o. p. a. j. e. s. t. s. e. d. l. e. n. s. v. j. p. r. i. s. t. o. r. Hilda p. r. i-
z. o. v. l. a. M. r. j. a. n. a. L. e. t. o. j. e. j. o. z. i. m. i. l. o, č. e. j. e. t. u. d. i. V. i. d. a.
p. r. i. š. l. a. z. n. j. m. T. o. d. n. a. k. j. e. j. e. n. i. b. i. l. o. o. p. a. z. a. t. i. V. s.

z misli in se je z zrl skriži okrog in z to ni opazi-
lo, kako je nekdo prišel. Bil je Marjan. Ni je ho-
tel priti v razmišljanju, z to je ni bilo. Tudi ko ga
je opazil, je molčal. V njemu bližini se je čutil no-
izmenično srčnega, čeprav je vedel, da ga ni pravi ver-
jetni sovražnik. Opazil je nekaj čisto njen mirni, spo-
kajen in tako lep bi z, svetla in da jo ni bilo pre-
mislil z Vido. "Kaj ležiš! Tudi tako pomembna! Všečnej-
ši je značji!" mu je govorila vest.

Sregovoril je. "Ali ti ugađa tale večer?" je sprva pla-
ho vprašal. "Res ineniten je! Uživam v sreči drugih
ljudi," je odvrnil. Marjan je občutil opazko, je pre-
zrl in pričel govoriti o vsakdanjih stvareh. Niti z be-
sedo ni omenil spore pred nekaj meseci. Tudi Hilda se je
tega izogibal. Prav nič ugađa ni čutila v tem večeru,
zato je je bilo vseno, s kom se pogovarja. Sone da Vi-
da ni tu. Marjan je govoril o študiju. Povedal je, da
bo prihodnji mesec končal. "Kaj pa pravzaprav boš?" se je
pozanimal Hilda. "Lesni inženir," se je trpko smehnil.
"Res čuono, da niti tega ne vidiš."

Hilda se ni mogla priznati. Vprašala je po Vidi. Te-
daj je Marjan globoko povsili oči in je vprašal: "Ali
še vedno vanj meš v tiste neumne laži? Pospa in rožam
te, da mi odpustiš. Zakaj ne bi bila dobra drug drugo-
mu, če si najmanj zori povsem ujemajo. Ne odgovarjaj
mi nikoli več, saj vem, kako z laži si bil prizadeta.
Jutri si dobiva in se o vsem podrobneje pomeniva. Če
enkrat te prešin, da mi odpustiš. Najno z roko po
bov prazni v gozdu."

